

**DIAGNOZOWANIE UMIEJĘTNOŚCI
PRAKTYCZNYCH
W TOKU KSZTAŁCENIA I EGZAMINOWANIA**

XXIII Konferencja Diagnostyki Edukacyjnej | Łódź 2017

ORGANIZATORZY XXIII KONFERENCJI

POLSKIE TOWARZYSTWO DIAGNOSTYKI EDUKACYJNEJ
UNIwersytet Łódzki – Wydział Chemii
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

HONOROWY PATRONAT SPRAWUJĄ

ANNA ZALEWSKA
MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

JAROSŁAW GOWIN
MINISTER NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

ZBIGNIEW RAU
WOJEWODA ŁÓDZKI

GRZEGORZ WIERZCHOWSKI
ŁÓDZKI KURATOR OŚWIATY

HANNA ZDANOWSKA
PREZYDENT MIASTA ŁÓDZI

ANTONI RÓŻAŁSKI
REKTOR UNIwersytetu Łódzkiego

XXIII Krajowa Konferencja Diagnostyki Edukacyjnej Łódź, 22–24 września 2017 r.

KOMITET NAUKOWY

prof. dr hab. Bolesław Niemierko – Przewodniczący,
–SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Sopocie
dr hab. Roman Dolata, prof. UW – Uniwersytet Warszawski
dr hab. Michał Federowicz, prof. IFiS PAN
– Instytut Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie
dr Agnieszka Chłoń-Domińczak – SGH w Warszawie, Instytut Badań Edukacyjnych
prof. dr hab. Jarosław Górniak – Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. Elżbieta Szkuřat – Uniwersytet Łódzki
prof. dr hab. Elżbieta Źądzińska – Uniwersytet Łódzki
dr hab. Robert Zakrzewski, prof. UŁ – Uniwersytet Łódzki
prof. dr hab. Mirosław J. Szymański – Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie
dr hab. Barbara Ciżkowicz, prof. UKW
–Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
dr Marcin Smolik – Centralna Komisja Egzaminacyjna
Wojciech Małecki – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu
dr hab. Jozef Malach – Ostrawska Uniwerszita
dr Henryk Szaleniec – Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej
dr Maria Krystyna Szmigel – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

KOMITET ORGANIZACYJNY

dr hab. Robert Zakrzewski, prof. UŁ – Przewodniczący, Uniwersytet Łódzki
Danuta Zakrzewska – dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi
Lech Gawryłow – dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie
dr Anna Wypych-Stasiewicz – Uniwersytet Łódzki
Ewa Stronka-Lewkowska – Uniwersytet Łódzki
Małgorzata Świerzyńska – wicedyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi
Małgorzata Michalska – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi
Marek Legutko – ZG PTDE
Joanna Peter – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, ZG PTDE
dr Maria Krystyna Szmigel – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, ZG PTDE

Projekt okładki: gRUPA TOMAMI
Wydawca: gRUPA TOMAMI, Kraków 2017

Korekta językowa: Grażyna Gawryłow
Skład i łamanie: Joanna Peter

ISBN: 978-83-63873-28-8

**DIAGNOZOWANIE UMIEJĘTNOŚCI
PRAKTYCZNYCH
W TOKU KSZTAŁCENIA I EGZAMINOWANIA**

**Praca zbiorowa pod redakcją:
Bolesława Niemierki i Marii Krystyny Szmigel**

**Recenzja:
prof. zw. dr hab. Mirosław J. Szymański**

Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej

Spis treści

REFERATY PLENARNE

Część I. Autentyzm egzaminów

- PROF. DR HAB. BOLESŁAW NIEMIERKO**
Ocenianie naturalne umiejętności praktycznych 25
- DR HENRYK SZALENIEC, DR MARIA KRYSZYNA SZMIGEL**
Bliżej realnego świata w kształceniu i na egzaminie 37
- FILIP KULON, KATARZYNA PACZUSKA**
Od nowicjusza do eksperta – rola doświadczenia
w ocenianiu egzaminów zewnętrznych 54

Część II. O jakość diagnozy umiejętności

- DR HAB. ROBERT ZAKRZEWSKI, PROF. UŁ, DR ANNA WYPYCH-STASIEWICZ**
Zwiększenie kompetencji studentów Wydziału Chemii
Uniwersytetu Łódzkiego w zakresie sprawdzania arkuszy
egzaminu maturalnego z chemii 65
- DR HAB. BARBARA CIŻKOWICZ, PROF. UKW**
Uwarunkowania prawne kształcenia praktycznego
w polskich szkołach wyższych 75
- DR MARIA KRYSZYNA SZMIGEL, DR HENRYK SZALENIEC**
Diagnozowanie umiejętności praktycznych
w egzaminach z kwalifikacji zawodowych 88
- DR TERESA WEJNER-JAWORSKA**
Analiza wyników egzaminów zewnętrznych
a proces samodoskonalenia się szkół 109

REFERATY W SEKCJACH

Sekcja A. PSYCHOLOGIA UCZENIA SIĘ

- DR URSZULA SAJEWICZ-RADTKE**
Skuteczne techniki uczenia się 127
- DR INŻ. FRANCISZEK WYRWA**
Nauczanie przez działanie w praktyce 141
- DR KORNELIA RYBICKA, DR STANISŁAW PLEBAŃSKI**
Ocenianie naturalne w kontekście refleksji i spostrzeżeń poeksperymentalnych 152
- GRZEGORZ HUMENNY, DR PAWEŁ GRYGIEL**
Częstość i struktura relacji przyjacielskich
wśród dzieci kończących szkołę podstawową 164

DR BARTOSZ M. RADTKE
Skale Inteligencji SB5 w diagnozie zdolności i umiejętności praktycznych 177

DR DOROTA DYKALSKA-BIECK
Mediacja jako obszar wspólny
wykorzystywany do rozwiązywania konfliktów i w edukacji 178

Sekcja B. EWALUACJA W EDUKACJI

**ANNA HAWROT, PAULINA SKÓRSKA, KAROLINA ŚWIST,
DR HAB. ROMAN DOLATA, PROF. UW, DR PAWEŁ GRYGIEL,
GRZEGORZ HUMENNY**
Czy nauczycielskie oceny osiągnięć szkolnych
z matematyki i języka polskiego są stronnicze ze względu na płeć uczniów? 191

SŁAWOMIR SAPANOWSKI
Szacowanie błędu pomiaru ze szczególnym uwzględnieniem
wyników sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w latach 2002–2012 192

ALEKSANDRA JASIŃSKA-MACIĄŻEK
Metody oceniania efektywności nauczania w Polsce i na świecie
– zarys historyczny 202

MAREK LEGUTKO
Przypadek serwisu internetowego naszeszkoly.krakow.pl 217

PRZEMYSŁAW MAJKUT
Refleksje na temat komunikowania wyników egzaminów 228

MARCIN KRÓL
Dogonić życie – pilne zadanie dla polskiej szkoły 239

**ALEKSANDRA JASIŃSKA-MACIĄŻEK, PAULINA MARCHLIK,
HANNA TOMASZEWSKA-PĘKAŁA, ANNA WRONA**
Reducing Early School Leaving in Europe (RESL.eu)
– doniesienie badawcze z międzynarodowego badania
poświęconego przedwczesnemu kończeniu nauki w krajach europejskich 252

Sekcja C. HUMANISTYKA

TERESA BULSKA-LEŚNIAK, MARIA SZYMKOWSKA
Współczesny młody człowiek wobec groteski i ironii tekstów literackich.
O przyczynach porażek maturzystów
na poziomie rozszerzonym z języka polskiego 255

DR BEATA UDZIK
Maturzysta formułuje stanowisko, czyli o temacie
i pierwszym kryterium oceny rozprawki maturalnej 265

ARTUR DZIGAŃSKI
Krajobraz po maturze 276

MARIA MICHŁOWICZ, ANNA GRUNTKOWSKA
O wybranych aspektach doskonalenia umiejętności egzaminatora
w kontekście szkoleń merytorycznych przed ocenianiem
wypracowań uczniowskich 280

DR BEATA PROŚCIAK Propozycja diagnozowania i kształcenia praktycznych umiejętności czytania na podstawie „słowników lekturowych”	293
DR HENRYK PALKIJ 100 lat po... Odzyskanie niepodległości w 1918 roku w maturalnych arkuszach egzaminacyjnych	308
MAREK GUMOWSKI Analiza wyników ustnego egzaminu maturalnego z języka angielskiego w województwie pomorskim w 2017 roku	328

Sekcja D. MATEMATYKA

MAREK LEGUTKO Maturalne wróżby	343
EWA LUDWIKOWSKA Myślenie matematyczne uczniów szkół ponadgimnazjalnych na przykładzie uczniów województwa kujawsko-pomorskiego	352
DR ELŻBIETA JASIŃSKA, MGR INŻ. MAREK JASIŃSKI, MGR INŻ. MICHAŁ JASIŃSKI, ŁUKASZ JASIŃSKI Kwalitologiczne możliwości wsparcia diagnozowania umiejętności praktycznych w toku kształcenia i egzaminowania – zarys problematyki	357
MAŁGORZATA IWANOWSKA, GRAŻYNA ŚLESZYŃSKA, BEATA WĄSOWSKA-NAROJCZYK Matematyka „stosowana” w kształceniu szkolnym – w obiektywie diagnoz „Połowy drogi”	365
SŁAWOMIR SAPANOWSKI Różnicowanie uczniów o tych samych osiągnięciach egzaminacyjnych	370
KAROLINA KOŁODZIEJ, URSZULA MAZUR Umiejętności matematyczne gimnazjalistów obserwowane podczas rozwiązywania zadań egzaminacyjnych z kontekstem praktycznym	375
MARIA SARNECKA Przykład praktycznego sprawdzania umiejętności zamiany ułamków zwykłych na dziesiętne i odwrotnie w kl. IV szkoły podstawowej	387
ANNA RAPPE Uzyskanie dyplomu technik informatyk – część praktyczna egzaminu	391

Sekcja E. PRZYRODA

JOLANTA BALDY, DR MICHAŁ J. KOBYLEKA Dylematy konstruktorów zadań i egzaminatorów dotyczące sprawdzania umiejętności praktycznych na egzaminie maturalnym z chemii	407
BEATA KUPIS, DR HAB. ROBERT ZAKRZEWSKI, PROF. UŁ, DR JANUSZ KUPIS Egzaminator egzaminu maturalnego z chemii, czyli ważne ogniwo systemu egzaminów zewnętrznych	413

DR ELŻBIETA KOWALIK	
Rola nauczyciela kreatywnego w stymulowaniu umiejętności praktycznych dziecka w wieku wczesnoszkolnym	421
ALEKSANDER ŁAWIŃSKI	
Doświadczenia z eksperymentowaniem w szkolnych projektach wyrównywania dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym	427
DR WOJCIECH PRZYBYLSKI, IWONA KRÓL	
Zajęcia doświadczalne z zakresu chemii pierwiastków bloku d: chromu i manganu	436
ELŻBIETA TYRALSKA-WOJTYCZA	
Sprawdzanie umiejętności praktycznych w przedmiotach przyrodniczych egzaminu gimnazjalnego w latach 2012–2017	440
MAGDALENA URBAŚ	
Wojewódzki konkurs przedmiotowy z biologii	453